

Eindevaluatie beheerplan De Wilck 2017-2025

27 mei 2024

Onderdelen evaluatie

- Uitvoering maatregelen
- Effecten maatregelen (indien al aan te geven)
- Voortgang doelen
- Knelpunten tav maatregelen of doelen?

Input/bronnen

- Natura 2000-beheerplan de Wilck (102), 2017
- Natuurdoelanalyse de Wilck, 2023
- De Wilck Gebiedsdocument Rijnland KRW3, 2020
- Maatregeltabel Staatsbosbeheer, mei 2024
- SOVON website

Hoofdlijnen analyse Eindevaluatie

- De relatie tussen de maatregelen en bijdrage aan N2000-doelen is niet altijd duidelijk. Dit geldt zowel voor de N2000-maatregelen uit het eerste beheerplan als de KRW maatregelen.
- De beoordeling van het effect van uitgevoerde N2000- maatregelen is met name kwalitatief op basis van expert-judgement. Onderbouwing en kwantificering ontbreekt door gebrek aan monitoring
- Het is met name nog onbekend of de KRW-maatregelen zijn uitgevoerd en wat het effect hiervan is, omdat de tussenevaluatie hiervan die nog moet worden uitgevoerd.

Uitgevoerde maatregelen (1/3) – Eerste beheerplanperiode

Provinciaal Maatregel-ID	Maatregel	Voortgang (Lichtgroen = uitgevoerd, oranje = deels uitgevoerd, rood = niet uitgevoerd)	Profiterend Ht/soort	Doel/Effect
1	Perceelsgebonden standweide / hooiland en naweiden	Wordt gecontinueerd. Verbetering maaiwerk heeft geleid tot alleen op het laatste in het vroege voorjaar beweiden. Circa 30% standweide en 70% hooiland met naweiden zorgt voor een goed mozaïek. Maaien gebeurt zodra SBB percelen vrij geeft tav broedvogels.	A037 Kleine zwaan, A050 smient	Doel: Open houden van het gebied om successie en verruiging te voorkomen. Wijze van beheer vooral gericht op variatie voor weidevogels. Effect: Gebied blijft open, monitoring ontbreekt om effect vast te kunnen stellen. Mozaïekbeheer minder gunstig voor N2000-doelen? Neveneffect: Minder vertrapping van nesten weidevogels dan voorheen. Meer gericht beheer mogelijk.
2	Distelbestrijding	Wordt gecontinueerd. Er wordt gemaaid voor de zaadvorming. Percelen die verlaten zijn worden vrijgegeven aan pachter om te maaien. Hiermee gaat maaien eveneens gefaseerd in het gebied.	A037 Kleine zwaan, A050 Smient?	Doel: Open houden van het gebied en voorkomen verruiging. Ook voor verspreiding naar omgeving? Effect: Probleem lijkt verminderd de laatste jaren maar andere ruigtekruiden blijven aanwezig. Monitoring ontbreekt om effect vast te kunnen stellen. Verhouding inspanning/resultaat?
4	Handhaven zomer- en winterpeil in de twee peilvakken	Peilbesluit is genomen, lichte aanpassing van droger winterpeil en hogere stand voorjaarspeil (zie maatregel 6).	A037 Kleine zwaan, A050 smient	Doel: Vermindering eutrofiering en verpitrussing en voorkomt vertrapping van ganzen in de winter. Effect: Probleem lijkt verminderd maar monitoring ontbreekt om effect vast te kunnen stellen.
5	Sloten schonen en (indien nodig) baggeren	Sloot schonen wordt jaarlijks gedaan. Baggeren is in 2022 grootschalig door Rijnland uitgevoerd. Vanaf 2023 wordt gestart met gefaseerd baggeren met de baggerspuit.	A037 Kleine zwaan, A050 Smient?	Doel: Relatie met N2000 doelen? Effect: Veel minder bagger in de sloten, toename wateraanvoerend vermogen van sloten. Bagger heeft positief effect gehad op

Uitgevoerde maatregelen (2/3) – Eerste beheerplanperiode

Provinciaal Maatregel-ID	Maatregel	Voortgang (Lichtgroen = uitgevoerd, oranje = deels uitgevoerd, rood = niet uitgevoerd)	Profiterend soort	Doel/Effect
6	Instellen flexibel peil en optimalisatie peilbeheer	Peilen zijn op voortschrijdend inzicht wel enigszins gewijzigd naar een droger winterpeil en juist een hogere stand in het voorjaar. Goede resultaten in diverse SBB gebieden.	A037 Kleine zwaan, A050 smient	Doel: Verpitrussing tegengaan Effect: Dit verbetert de waterkwaliteit, vertraagt afbraakproces in water significant en er is minder verslamping van de bodem. In combinatie met intensief maaien heeft het geleid tot afname maar niet tot verdwijnen van het probleem. Aanvullend beheer is nog steeds nodig. Effect kan niet worden vastgesteld door gebrek aan monitoring.
7	Tegengaan verruiging en 'verpitrussing' rond de plas	Percelen worden jaarlijks meermaals gemaaid (maaïen afruimen of bloten).	A037 Kleine zwaan, A050 smient	Doel: Tegengaan verruiging en 'verpitrussing' Effect: Pitrus staat tegenwoordig dunner maar is nog niet verdwenen. Effect kan niet worden vastgesteld door gebrek aan monitoring.
8	Afsluiten wandelpad tijdens winterperiode	Wordt gedaan bij aanwezigheid kleine zwanen na afspraak vogelwerkgroep. Daarnaast wordt sinds enkele jaren het pad afgesloten in het broedseizoen	A037 Kleine zwaan, A050 smient	Doel: Verstoring verminderen op kleine zwaan indien aanwezig Effect: onbekend door gebrek aan monitoring? Neveneffect: Vooral in broedseizoen van weidevogels is er meer rust. Waarneembaar op verspreidingskaarten is dat er nu vogels broeden op plekken dicht bij het pad. Dit was voorheen niet zo.

Niet of deels uitgevoerde maatregelen (3/3) – Eerste beheerplanperiode

Provinciaal Maatregel-ID	Maatregel	Voortgang en reden (Lichtgroen = uitgevoerd, oranje = deels uitgevoerd, rood = niet uitgevoerd)	Profiterend soort	Doel/Effect
3	Periodieke bekalking van het gebied	Niet uitgevoerd omwille van verschillende redenen; ontbreken financiering, capaciteit en weersomstandigheden.	A037 Kleine zwaan, A050 smient	Doel: tegengaan verzuring Effect: geen, niet uitgevoerd
9	Pilot ecologische schouw	Aan het einde van de 2e planperiode KRW geeft Rijnland aan hoe de schouw voor de ecologie optimaal is uit te voeren. En als het mogelijk is wordt in het gebied ecologische schouw uitgevoerd.	A037 Kleine zwaan, A050 Smient?	Doel: Relatie met N2000? Effect: onbekend, nog niet geëvalueerd
10	Uitbreiden meetpunten chemische waterkwaliteit	Deze maatregel is opgenomen in het KRW2 gebiedsdocument. Onbekend is of dit is uitgevoerd.	A037 Kleine zwaan, A050 Smient?	Doel: Beter inzicht krijgen in de interne eutrofiering Effect: onbekend, nog niet uitgevoerd of geëvalueerd
11	Monitoring auditieve verstoring	Voor zover bekend niets mee gedaan. In tweede beheerplan zijn aanpassingen nodig.	A037 Kleine zwaan, A050 smient	Doel: Inzicht krijgen in de rol van jacht- en schadebestrijding op het voorkomen/gebruik van het gebied door de doelsoorten Effect: Geen resultaat. Monitoring niet uitgevoerd voor zover bekend. Wel urgent.

KRW maatregelen (1/2) – Rijnland

Provinciaal Maatregel- ID	Maatregel	Voortgang	Profiterend HT / soort	Doel/Effect
SO6	KRW-waterlichaam begrenzen op het N2000 gebied, consequenties verwerken	Onbekend, tussenevaluatie KRW nog niet beschikbaar	A037 Kleine zwaan, A050 Smient?	Doel: KRW doelen en maatregelen worden vastgesteld voor het N2000 gebied. Effect: onbekend of dit is uitgevoerd
IN14	Peilfluctuatie verkleinen: remmen van eutrofiering	Zie maatregel 6	A037 Kleine zwaan, A050 smient	Zie maatregel 6
IN14	Verhogen waterstanden door ander peilbeheer	Zie maatregel 6	A037 Kleine zwaan, A050 smient	Zie maatregel 6
IN14	afstroming nutriënten beperken	Onbekend, tussenevaluatie KRW nog niet beschikbaar	A037 Kleine zwaan, A050 Smient?	Doel: Remt eutrofiering Effect: Onbekend hoe en of dit is uitgevoerd
IN01	Stuw 1 vervangen door stuw met inlaat, 2 overige watergangen primair maken	Onbekend, tussenevaluatie KRW nog niet beschikbaar	A037 Kleine zwaan, A050 smient	Doel: Betere regulering van peilen, vertraagt afbraakproces in water en, minder vertrapping Effect: Onbekend of dit is uitgevoerd.

provincie Zuid-Holland

KRW maatregelen (2/2) – Rijnland

Provinciaal Maatregel-ID	Maatregel	Voortgang	Profiterend HT / soort	Doel/Effect
BE04	Regelmatig baggeren	Zie maatregel 5	A037 Kleine zwaan, A050 Smient?	Zie maatregel 5
IN17	Vis overwinterings plaatsen maken voor grotere vissen Geen N2000 maatregel	Onbekend, tussenevaluatie KRW nog niet beschikbaar	-	Doel: Betere visstand/minder vissterfte Effect: onbekend
BE03	Behoud en beheer oeverbegroeiing mede door oevers afrasteren Geen N2000 maatregel wel NDA.	Onbekend, tussenevaluatie KRW nog niet beschikbaar	A037 Kleine zwaan, A050 Smient?	Doel: Vermindert de afspoeling in oevers, bevordert plantengroei (lokaal effect) Effect: onbekend of dit is uitgevoerd en wat het resultaat hiervan is
IN20	Oevers afplaggen (lokaal afplaggen) Geen N2000 maatregel	Onbekend, tussenevaluatie KRW nog niet beschikbaar	A037 Kleine zwaan, A050 Smient?	Doel: Te bereiken dmv maatregelen die de veenaafbraak tegengaan Effect: onbekend of dit is uitgevoerd en wat het resultaat hiervan is

Trend niet-broedvogels

Soort	Doelstelling	Trend (SOVON, 2017-2022)	Aantallen (SOVON, 2017-2022)	Opgave (NDA)
A037 Kleine zwaan	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 10 vogels (seizoensgemiddelde) voor het foerageergebied.	Geen trend aantoonbaar	Onder IHD (0)	-Herstel leefgebied (compenseren oeverafkalving) -Aanpassing beheer om (abiotische) kwaliteit en oppervlakte van het leefgebied te behouden. Dit o.b.v. o.a. kennis van abiotiek en sturende processen in het systeem -Voorkomen van eventuele verstoring door jacht en schadebestrijding: moet nog onderzocht worden
A037 Kleine zwaan	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 160 vogels (seizoensmaximum) voor het gebied als slaappleats.	Geen trend aantoonbaar	Onder IHD (0)	
A050 Smient	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 2.100 vogels (seizoensgemiddelde).	Positief	Boven IHD (2445)	

Conclusies eindevaluatie

- Er is onvoldoende inzicht in de kwaliteit en ontwikkelingen in het gebied door gebrek aan monitoring. Hierdoor is het onduidelijk of de maatregelen die zijn genomen ook daadwerkelijk effectief zijn.
- Het gevolg hiervan is, dat niet bepaald kan worden of voorzetting van de maatregelen tot het gewenste resultaat zal leiden.
- Het lijkt er op dat de maatregelen wel voor zorgen, dat het gebied niet verder verruigd, maar dat de kwaliteit van het gebied niet wezenlijk is verbeterd wat betreft de draagkracht voor de doelsoorten.
- Het voorkomen en trends van de doelsoorten lijken niet direct gerelateerd aan de kwaliteit van het gebied zelf, maar meer van externe factoren. Dit leidt tot de vraag of het voor de gunstige staat van instandhouding van de betreffende soorten nodig is om het beheer hier op te richten.
- Het huidige beheer is vooral gericht weidevogels, wat niet volledig aansluit op de N2000-doelen, hoewel dit beheer hier indirect voor een deel wel aan bijdraagt.
- De KRW maatregelen gaan verder dan de N2000-doelen, hoewel ze voor een deel hier wel op aansluiten. Ze leiden wel tot een completer ecosysteem.
- De huidige doelen zowel N2000 als weidevogels vereisen een intensief beheer. Dit geeft een indicatie dat het systeem niet op orde is. Dit heeft niet alleen te maken met externe, maar ook interne omstandigheden. De vraag in dit kader is of de doelen vanuit het oogpunt van duurzaamheid wel passen bij het natuurlijk systeem wat een veengebied betreft.
- Nader onderzoek naar de bodem- en waterkwaliteit is hoe dan ook noodzakelijk om het functioneren van het systeem beter te kunnen begrijpen, waardoor de koppeling met de doelen en maatregelen effectiever kunnen worden bepaald.

Vervolg

- Uitkomsten evaluatie worden verwerkt in beheerplan (uitvoering maatregelen, knelpunten, voortgang doelen)
- Formuleren maatregelen

